

EESTI MAASTIKUARHITEKTIDE LIIDU

KUUKIRI

02/2026

EMALi kuukirja järgmine number ilmub 2. märtsil

juhatus: juhatus@maastikuarhitekt.ee

Maarja Gustavson, Tanel Breede
Remi Kübar, Maali Roomet-Allese

koordinaator: Reet Soans info@maastikuarhitekt.ee

projektijuht: Kati Ots kati@maastikuarhitekt.ee

kuukiri: Minea Kaplinski-Sauk minea@maastikuarhitekt.ee

• SEEKORDSES KUUKIRJAS •

Tuletame meelde, et Eesti arhitektuuripreemiade auhinna-
tseremoonia toimub juba 14. veebruaril Linnateatris!

Kinnitame üle maastikuarhitekti kutse kevadvooru kuupäevad

► NB! Infotund taotlejatele juba sel kolmapäeval, 4. veebruaril!

Kutsume 4. märtsil maastikuarhitektidega (veebi)jutustama ning toome ära nimekirja teemadest, mida plaanime kohtumistel järgemööda ette võtta

Õnnitleme liidu liiget Kristiina Kupperit tema doktoritöö eduka kaitsmise puhul!

Toome täispikkuses ära loomeliitude pöördumise autoriõiguse seaduse muudatusettepanekute osas (lk 3)

Saame reisikirjade vahendusel osa:

- Grete Veski-Dubovi õppereisist Singapuri (lk 4-5)
- Ülle Kunnuse õppereisist Jaapanisse (lk 6)

Teeme tutvust Lappseti uue mänguväljakute seeriaga PRIME, mida meile vahendab liidu hea partner Fixman (lk 7)

• MAASTIKUARHITEKTI KUTSE KEVADVOOR •

📌 Kutse andmise kevadvoor on kohal – taotlusi ootame 9.-15. veebruarini. Kutse vestlusvoor toimub 1. aprillil.

Infopäev taotlejatele leiab aset 4. veebruaril kell 17.00 veebis, osaleda soovijatel palume registreerida hiljemalt 3. veebruariks aadressil info@maastikuarhitekt.ee

Lisainfo liidu kodulehel.

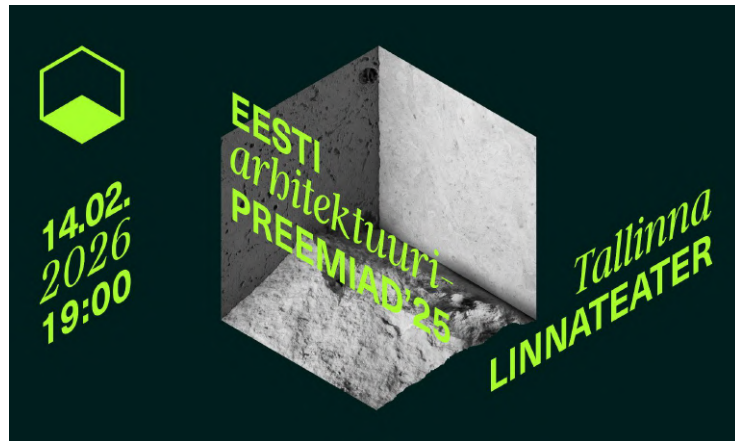


• EESTI ARHITEKTUURIPREEMIAD 2025 •

Tähelepanu, tähelepanu! Aasta arhitektuurisündmus koputab juba uksele ning kõigest paari nädala pärast, 14. veebruaril selguvad Eesti arhitektuuripreemiad 2025 laureaadid!

• • •

Pidulik auhinnatseremoonia toimub algusega kell 19 Tallinna Linnateatris, kus kuulutatakse välja Eesti Arhitektide Liidu, Eesti Maastikuarhitektide Liidu, Eesti Sisearhitektide Liidu, Eesti Kultuurkapitali arhitektuuri sihtkapitali ja arhitektuuriajakirja Maja 2025. aasta preemiade laureaadid.



Õhtu lavastavad Zuga Ühendatud Tantsijad.

Tallinna Linnateatri ukse avanevad kell 18.15.

Tähistamine jätkub peale auhinnatseremooniat samas majas, plaate mängib Tõnu Kõrvits.

Piletid on müügil Fientas. Saalis on kohtade arv piiratud, saali pääsu garanteerib toetajapilet või kutse. Kohapeal piletimüüki ei toimu.

Eesti arhitektuuripreemiad 2025 sündmuse peatoetaja on Eesti Kultuurkapital.

Suurtoetajad: Bauroc, Bestor/Etex, Floorin/Forbo, Velux Eesti
Toetajad: Caparol, Hals Interiors, Interstudio, Jung, Lincona

Pikaajalised partnerid: Eesti Kultuurkapitali arhitektuuri sihtkapital, Arhitektuurikirjastus.

Tutvu nominentidega veebilehel arhitektuuripreemiad.ee.

Hoia silma peal ka meie Facebookil, Instagramil ning YouTube'il.

Graafiline disain: Unt / Tammik

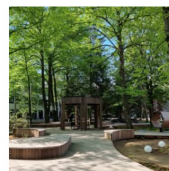
Eesti arhitektuuripreemiaid antakse erialaliitude koostöös välja alates 2015. aastast, et ühiselt tunnustada Eesti ruumiloome silmapaistvamaid saavutusi.



Tallinna Pelgulinna Riigigümnaasium



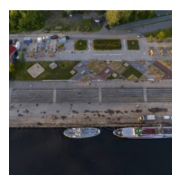
Rae Riigigümnaasium ja Tuule spordihoone



Krulli park



Sepapaja 12 ajutine parkla Ülemiste linnakus



Pirita Jõesuu puhkeala



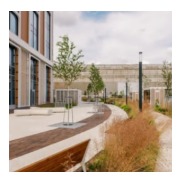
Eesti Rahva Kolahooval



Liivalaia Trassipark



Pelgulinna kogukonnaaed



Von Baeri Tervisemaja puhkeala (Ülemiste City roheala I etapp)



Looduslähedased sademeveeüsteemid: Eesti kliimasse sobivate säästvate sademeveelahenduste käsiraamat

TEEMADE NIMISTU TÄIENE

👉 Rõõm on tõdeda, et meie veebipõhised kogemuste vahetamised on leidnud elavat osavõttu. Kaks esimest kohtumist (ringmajandusest ja ajutistest lahendustest) on seljataha jäänud ning tõestanud, et vabas vormis erialase arutelu järele on tõesti vajadust.

! Et järgmised kohtumised vastaksid liikmete ootustele, viisime läbi küsitluse. 16 vastaja abiga ja täiendavate ettepanekute toel joonistus välja rida teemasid, mis on meie rahval südamele ja vajavad lahkamist. Siin on teemade nimistu, mida järgemööda plaanime edasistel kohtumistel ette võtta:

- Ökoloogiline esteetika – esindusmuru vs. lilleniit (Mart Kalmu Sirbis ilmunud artikli ainetel)
- Objektide pikaajaline areng ja järelhooldus
- Vabakutselise argipäev (hinnapakkumised, tööajakulu arvestus, kliendisuhed)
- Autoriõiguse kogemuslood
- Detailplaneeringute köök (huvitavad juhtumid, otsused ja kuidas protsesse kiirendada)
- SUDS-lahenduste kasutamise kogemused (säästvad sademeveesüsteemid)
- Materjalivalikud ja nende kestvus
- Erialase kirjanduse ja teooria arutelud
- "Projektist objektini" analüüsid (kaasates projekteerijaid, ehitajaid ja tellijaid)
- "Mida uut oled teinud?" (portfoolio-õhtu ja kogemuste vahetamine)

Kuigi nimekiri on juba esinduslik, on uued ideed ja soovitusel külaliste osas jätkuvalt oodatud! Kui tunned, et oskad mõnel neist teemadest ise kaasa rääkida või tead kedagi, kelle teadmisi ja kogemust tahaks kuulda, ole kena, anna märku.

👉 Järgmise jututoa teema on: **"Kodumaine taimmaterjal ja lilleniitid"**. Kohtume **4. märtsil**, kell 19.00 [SIIN](#).

🌻 Fookuses on loodusest toodud taimmaterjali kasutamine: millised on eelised ja eetilised küsimused ning kuidas lahendada praktilisi probleeme ehitajate ja tellijatega. Lisaks käsitleme lilleniitude rajamise võimalusi ja kitsaskohti.

Külastajastena on oma kogemusi ja vaateid jagamas **Karin Bachmann** ja **Helle Väärsi**.



Äiatarid kesksuvisel niidul. Foto: Minea Kaplinski-Sauk

Eesti Maastikuehitajate Liidu talveseminar "Materjalide taaskasutus väliruumis"

Eesti Maastikuehitajate Liit kutsub 13. veebruaril osalema taaskasutuse ja ringmajanduse teemalisel seminaril alapealkirjaga "Materjalide taaskasutus väliruumis". Registreerimine (avatud kuni 6. veebruarini), ajakava ning piletiinfo [SIIN](#).



MILLAL: 13. veebruar 2026
KAUA: 9:15 - 13:00
KUS: Avant Center
Segu tn 1, Saue



Kristiina Kupper kaitses doktoritöö avalike alade kestlikust planeerimisest ja korraldamisest

Teatame suure rõõmu ja uhkusega, et liidu liige ja endine esimees **Kristiina Kupper** kaitses jaanuari keskel Tallinna Tehnikaülikoolis doktoritöö pealkirjaga **"Management of Urban Public Spaces: Challenges and Future Directions from a Municipal Perspective"** ("Linnaliste avalike alade korraldus. Probleemid ja tulevikusuunad omavalitsuse vaates").

Kristiina doktoritöö sisu keskendub sellele, kuidas andmepõhised lähenemised ja digikaksikute tehnoloogia saab aidata kaasa linnade avalike alade kestlikule planeerimisele ja korraldamisele. Nii riigi kui Tallinna strateegilistes dokumentides on eesmärgiks tagada linnade toimetulek linnastumise ja kliimamuutustega ning kvaliteetse, elanike tervist ja elurikkust toetava elukeskkonna loomine. Nende eesmärkide saavutamine eeldab ajakohaste ja kvaliteetsete andmete olemasolu ning andmepõhist otsustusprotsessi. Uurimus toob esile, et linnahaljastust puudutavad andmed on killustatud, ebaühtlase kvaliteedi ja piiratud riskasutatavusega, mis takistab pikaajalist seiret ja kaasavat ruumiloomepraktikat. Doktoritöö teaduslik uudsus peitub ajalooliste haljastusandmete analüüsi, tänapäevaste välitööde ning digikaksikuid käsitleva süstemaatilise kirjanduse ülevaate ühendamises, et tuua avalikku haldusesse terviklik minevikku, olevikku ja tulevikku ühendav vaatenurk. Tulemused näitavad, et tõhus ja kaasav linnahaljastuse korraldus eeldab järjepidevat andmehaldust, universaalse disaini põhimõtete rakendamist ning dunaamiliste digikaksikute arendamist, mis toetaksid teaduspõhist ja koostöist otsustusprotsessi.

Doktoritööga saate tutvuda Tehnikaülikooli [raamatukogu digikogus](#). Lisaks loe ka ERRi Novaatoris ilmunud [intervjuud](#).



DOCTORAL THESIS

Management of Urban Public Spaces: Challenges and Future Directions from a Municipal Perspective

Tšehhi maastikuarhitektuuri konverentsile!

Urbanscapes 2026 Ostrava on rahvusvaheline konverents, mis toimub **21.–23. aprillil Ostravas** ning keskendub maastike ja linnakeskkondade muutustele endistes tööstuspiirkondades. Ürituse fookuses on see, kuidas ühendada areng pärandi kaitsmisega, aga ka see, kuidas tugevdada ökoloogilist stabiilsust, tõsta elukvaliteeti ja vähendada sotsiaalset ebavõrdsust, samal ajal majanduslikku väärtust luues. Konverents toob kokku maastikuarhitektid, planeerijad, arhitektid, avaliku sektori esindajad, teadlased ja üliõpilased ning pakub ettekandeid, arutelusid, praktilisi näiteid ja ekskursioone Ostrava linnaruumi ja posttööstusmaastikega tutvumiseks. Põnevad erialased ettekanded (mitte ainult Tšehhist) ning erakordne võimalus tutvuda omapärase Ostrava linnaga.

Hea uudis on see, et Tšehhi Maastikuarhitektide Liit pakub soodushinnaga osalemist (sama hind mis oma liidu liikmetele) ka kõigile Euroopa maastikuarhitektide liitude liikmetele. Lisainfo [SIIN](#).



VÕISTLUS: Narva mnt linnaruumilahenduse ideevõistlus

Tallinna Ülikool ja Eesti Arhitektide Liit on välja kuulutanud arhitektuurivõistluse, mille eesmärk on kujundada ülikooliesine Narva maantee tänavalõik esinduslikuks, multifunktsionaalseks ja jalakäijasõbralikuks linnaruumiks. Uus lahendus peab suurendama Tallinna Ülikooli nähtavust linnapildis ning siduma ülikooli eriilmelised akadeemilised hooned ühtseks tervikuks.

Võistlustööde esitamise tähtaeg on **16. aprillil**, lisainfo [SIIN](#).



Foto: Arne Maasik

Loomeliidud avaldasid ühispöördumise autoriõiguse seaduse muudatuseettepanekute osas

Eesti loomeliidud saatsid Justiits- ja Digiministeeriumile ühise pöördumise, milles väljendavad kategoorilist vastuseisu autoriõiguse seaduse muutmise eelnõule, mis puudutab autorite isiklikke õigusi. Loomeliitude hinnangul on praegune eelnõu vastuolus nii autoriõiguse seaduse eesmärgi kui ka põhiseadusega, nõrgestab autori õigust oma teose puutumatusel, seab ohtu loomevabaduse ja kultuuri kestlikkuse, millega seab ohtu Eesti kultuuri tulevikku.

Justiits- ja Digiministeeriumi seaduse muudatuse eelnõus näeb ette autoriõiguse seaduse muutmist selliselt, et isiklik autoriõigus teose puutumatusel viiakse varalise õiguse alla, mistõttu võib autor kaotada kontrolli teose loomise üle ning puudub seadusest tulenev kaitse, et autoril on võõrandamatu isiklik õigus teose puutumatusel ja ta saab luua tervikteose.

Autoriõiguse ja intellektuaalse omandi ekspert, vandeadvokaat Eeva Mägi lausus, et iga looming on protsess: filmis, kirjanduses, kujutavas kunstis, teatrilavastuses ja muudes kultuurivaldkondades kaasnevad teose loomisega mitmed etapid. “Kui juba loomise alguses autorilt võtta isiklik õigus teose puutumatusel, siis see, et tekib tervikteos, ei ole enam kaitstud, kuna tellija, filmitootja, kirjastaja saab igal etapil sekkuda, autoreid välja vahetada või hiljem, kui teos on valmis, seda oma voli järgi muuta,” rõhutas Mägi.

Pöördumises rõhutatakse, et autoriõiguse keskne eesmärk on kaitsta autorit ja loomingulist protsessi. Looming ei ole üksik lõpptulemus, vaid sageli pikk ja mitmeetapiline protsess, mille jooksul tekivad vahe- ja tervikteosed. Kui tellijale või rahastajale antakse võimalus sekkuda loomeprotsessi ja teose edasistesse muutustesse ilma autori nõusolekuta, ei saa enam rääkida autori loomingulisest vabadusest ega kunstist, vaid tellija poolt juhitud tootmisest, kus autor muutub asendatavaks tööriistaks.

Loomeliidud toonitavad: kui teose tellija või selle eest maksja saab sekkuda läbi varalise õiguse teose loomise protsessi ning hakata määrama, milline tervikteos luuakse ning millised peavad olema autori loomingulised otsused, siis ei saa enam rääkida autorist ja teosest – kunstist ja kultuurist –, vaid autorilt üle võetud loomeprotsessist ja lihtsast käibeese loomisest. See aga ei ole autoriõiguse ega ka kunsti eesmärk ning taoline lähenemine seab otseselt ohtu vaba ja kultuuriliselt tähendusliku teose loomise ja säilimise.

Loomeliitude hinnangul on eelnõu koostamisel lähtutud kitsalt ühe huvirühma – tehnoloogiasektori – vajadustest, kuigi EL-i õigusest tulenev autoriõiguse seaduse ühtlustamise vajadus puudutab üksnes arvutiprogramme. Autorite hinnangul puudub vajadus kogu isiklike õiguste kataloogi ümberkujundamiseks ning piisav oleks sektoripõhise erisuse loomine arvutiprogrammidele, säilitades samal ajal teiste teoste autorite isiklikud õigused muutmata.

Loomeliidud rõhutavad, et isiklike õiguste osaline viimine varaliste õiguste alla sunniks autoreid end lepingutega kaitsma olukorras, kus nad on niigi nõrgemas läbirääkimispositsioonis. See ei saa olla seadusandja eesmärk ning viib olukorrani, kus ei ole enam tagatud tervikteoste loomine ega nende kultuuriline säilimine.

VÕISTLUS: Sisekaitseakadeemia kunstikonkurss

Riigi Kinnisvara koostöös Sisekaitseakadeemiaga kuulutas välja kunstikonkursi, et leida sobivaim kunstiteose ideelahendus Tallinnasse rajatava Sisekaitseakadeemia majutus- ja õppehoone esisele välialale. Kunstikonkursi raames otsitakse ümbritsevat keskkonda rikastavat, positiivset tähelepanu toovat, kõikidest külgedest vaadeldavat installatsiooni või skulptuuri. Osalemistaotluste ja kavandite esitamise tähtaeg on **15. aprillil**. Lisainfo [SIIN](#).



“Kui autoriõigus teose puutumatusel läheb varalise õiguse alla, peavad autorid hakkama koostama iga kord mahukaid ja kulukaid lepinguid, et end kaitsta, sest seadus seda enam ei tee. Isiklik õigus teose puutumatusel on garantii, et kunst sünnib autori vastutusest ja autorlusest, mitte ainult omandiõigusest ja rahast lähtuvalt. Samuti tagab isiklik õigus teose puutumatusel selle, et autori loomeprotsess on kaitstud ja ta saab luua teose lõpuni. Kui see piir kaob, muutub looming tarbeesemeks, tooteks, mida on küll väga lihtne tellijal-omanikul kasutada, ent teose puutumatus ja kunstiline-kultuuriline väärtus ei ole tagatud,” selgitas Eeva Mägi.

Samuti juhivad loomeliidud tähelepanu sellele, et kuigi ministeerium küsis autorite seisukohti seadusemuudatuse eelnõu kohta juba 2025. aasta sügisel ning kinnitas, et huvirühmade kaasamine on jätkuv protsess, ei ole loomeliitude esitatud argumente ei eelnõus ega seletuskirjas arvesse võetud ega ka põhjendatud, miks neid eirati.

Loomeliitude näol on tegemist just autorite esindajatega, kelle põhiõigusi ja õiguslikku positsiooni kavandatav muudatus kõige otsesemalt mõjutab ning kelle sisuline kaasamine on sellises olukorras põhiseaduslikult ja haldusõiguslikult nõutav.

Pöördumises kutsuvad loomeliidud ministeeriumi üles eelnõu menetlemine praegusel kujul katkestama, korraldama uue sisulise arutelu autorite esindajatega ning järgima „Kaasamise head tava“. Loomeliitude hinnangul on praegune eelnõu vastuolus nii autoriõiguse seaduse eesmärgi kui ka põhiseadusega ning seab ohtu Eesti kultuuri tulevikku.

Pöördumise ministeeriumile esitasid Eesti Arhitektide Liit, Eesti Kunstnike Liit, Eesti Kirjanike Liit, Eesti Heliloojate Liit, Eesti Sisearhitektide Liit, Eesti Maastikuarhitektide Liit, Eesti Teatriliiit, Eesti Näitlejate Liit, Eesti Kinoliit, Eesti Disainerite Liit ja Eesti Kunstiteadlaste ja Kuraatorite Ühing.

Mõned näited selle kohta, mis juhtub, kui isiklik õigus teose puutumatusel viia varalise õiguse alla ja autor muutub asendatavaks tööriistaks:

- Arhitekt loob eskiisi ja eelprojekti, kui tellija saab arhitekti välja vahetada ning anda töö kolmandale isikule, kellel on õigus teost omal äranägemisel muuta, ei sünni enam autoriteost, vaid katkendlik ehitis. Praegune isiklik õigus kaitseb seda, et arhitekt saaks luua tervikteose.
- Režissöör arendab filmi idee, kirjutab stsenaariumi, juhib võtteid ja montaaži. Kui produtsent saab ta protsessi käigus kõrvale tõsta ja filmi lõpetada kellegi teisega, kaob autoril võimalus luua tervikteos. Hilisemad järjed ja seriaalid võivad kasutada algset ideed, kuid ilma režissööri osaluseta.
- Näitleja loob rolli ja esituse, mis salvestatakse. Tehisintellektiga saab seda esitust kergesti muuta, moonutada või panna rääkima midagi, mida näitleja pole kunagi öelnud. Ilma isikliku õigusega esituse puutumatusel puudub näitlejal võimalus kaitsta oma loomingulist identiteeti.
- Kirjanik kirjutab raamatu kui terviku. Kui kirjastaja saab teksti anda kolmandale isikule või muuta kordustrükkides ilma autorita, kaob tervikteos

ÕPPEREIS SINGAPURI

Õppereisi toetas EMAL loomestipendiumiga.

Tekst ja fotod: Grete Veskiväli-Dubov

2025. aasta märtsis õnnestus mul käia Singapuris neljapäevasel õppereisil. Just maastikuarhitektile on Singapur väga põnev sihtkoht, sest kuivõrd nad kommunikeerivad tervele maailmale end kui „city in a garden“ (linn aias), siis pannakse suurt rõhku haljastusele ja selle hooldusele.

Nii eristubki Singapur oma rohelisuses ja kaasaegsuses teistest Aasia linnadest. Kas või juba lennujaamas tervitab saabujaid hiiglaslik haljastusest ümbritsetud sisekosk „Jewel“ – tegelikult on see üks kaubanduskeskus. Tunne oli seal küll igal juhul ebamaine.



Sisekosk Jewel lennujaama kaubanduskeskuses

Kuna kliima seda soosib, on Singapuri linn iga nurga pealt väga roheline. Muuhulgas kasutatakse palju vertikaalset haljastust ja fassaadid on päriselt ka lopsakad. Muu hulgas oli mul võimalus külastada ka peent tornelamut, mille välisruumi aitasin kujundada aastal 2011, kui töötasin Amsterdamis UNStudio nooremehhitektina. Näha ühte oma esimestest suurematest projektidest realiseerununa, oli ikka päris ülev tunne.



Lopsakas kesklinn, õige kliima vertikaalhaljastuseks. Taustal Oasia Hotel



Tuleohutuse eesmärgil rajatakse kõrghoonetele avatud ühiskasutuses vahekorrused. Siin foto hoonest, mille projektis lõin kaasa 2011. aastal (UNStudio)



Üks kõige haljastatumaid kõrghooneid Singapuris – Capita Spring (arhitekt BIG ja Carlo Ratti). Vahekoruse öine vaade



Kohalike liikide lehtedega „trükitud“ betoonjalgte botaanikaaias, millest enamus on tasuta külastamiseks avatud ja toimib populaarse avaliku pargina.

Üks reisi põhieesmärke oli külastada kesklinna megaparki *Gardens by the Bay*. Lisaks sellele avalikule, mitmest temaatilisest aias koosnevale 101 hektari suurusele pargile sain käia nii kuulsate tornide (OCBC Skyway) tipus kui maailma suurimas kasvuhoones. Viimane on jagatud eri osadeks: *Flower Dome* ja *Cloud Forest*. Hiiglasvihuones ja pargis juhatas mulle teed haljastaja Miina Pruuli, kes oli seal aednikuna praktiseerimas. Parasjagu oli sakura aeg, millega seoses hoiti ajutisteks näitusteks kohandatavas *Flower Dome*’isi püsivalt ca 15-17 kraadi (väljas ca 32). Näituste kasvuhoone oli täidetud õitsvate kirsside, aprikooside ja ploomipuudega, lihtsalt selleks et külastajad lähemalt ja kaugemalt saaksid mõneks nädalaks nautida seda sakura atmosfääri. Hiiglasvihuone teine osa, *Cloud Forest*, toimib troopilise mäekliima reservuaarina ning on kohandatud spetsiaalselt 1000-3000 meetrit merepinnast asuva looduskeskonna imiteerimiseks: seal on 23-25 kraadi ja niiske, nagu mõnes Lõuna-Ameerika või Kagu-Aasia mäestikis.



Poseerimas Miina Pruuliga hiidkasvuhoones „Cloud Forest“



„Flower Dome“ sakura õieilus

Hiiglasliku avaliku pargi lühikese ajaga läbi käimine osutus võimalikuks vaid tänu bagile, mille Miina meile töölt laenas. Igasugusteks teemaparkideks jaotatuna nägi seal näiteks topiaariaks lõigatud kolle ja dinosauruseid. Kõik on tehtud *showks*, mille eesmärk on sind pahviks lüüa.



Kuigi Singapuri kuulsad nn Supertree'd on varustatud päikesepaneelide ja veekogujatega, nõuab nende taimestik ja tehnilised lahendused pidevat hooldust, lisakastmist ja -energiat, et taimi ja süsteeme elus ja töökorras hoida. Siingi pildil on all vasakul nurgas näha igapäevane mehitatud kraana Supertree taimestikku hooldamas.

Kogu selle ilu ja pompöössuse taustal jäi tegelikult tunne, et kõik on ebamõistlik, liialt priiskav ja raiskav. Aga kuna turistidele soovitakse jätta mulje, et Singapur on linn, kus kõik on võimalik, siis nõnda see ratas ringi käib.

Singapuri 719 km² suurusel maa-alal asub tegelikult veel mitmeid teisigi erilisi loodust säilitavaid parke, kuhu ma nende mõne päeva jooksul veel ei jõudnud ehk vaatamist ja kogemist jagub veel ka järgmiseks korra. Igal juhul on Singapuris „kõik võimalik“ ja seda ma seal ka ise tundsin.



Vaade kunstimuuseumi eest Singapuri ärikvartalile

21. SAJANDI JAAPANI AED: TESHIMA KUNSTIMUUSEUM

Õppereisi toetas EMAL loomestipendiumiga.

Tekst ja fotod: Ülle Kunnus

Teshima kunstimuuseum asub Jaapanis Seto sisemere Teshima saarel väikese riisiterrassidega kaetud mäe nõlval. Muuseumi tehisraajatised sulanduvad looduslikesse maastikuvormidesse, haljastuses on kasutatud vaid kohalikke taimi.

2010. aastal valminud Kunstimuuseumi näol on tegemist unikaalse betoonist pisarakujulise ehitisega (arhitekt Ryue Nishizawa, kunstnik Rei Naito), kus on püsivalt vaid üksainus installatsioon nimega „Matrix“ (autor Rei Naito). See on üks maailma minimalistlikumaid ja samas sügavamõttelisemaid kunstiteoseid. See pole tavapärane skulptuur või maal, vaid arhitektuuri, kunsti ja looduse sümbioosi ning piiride kadumise seisundi kogemusruum.

Muuseumiehitise ise on õhuke veetilga-kujulise vormiga valge betoonkoorik, ruumil puuduvad toed või postid. Koore all on peidus dünaamiline ruum, mis on ühtaegu nii suletud kunstiteose keskkond ja samas avatud välisele valgusele, helidele, tuulele, vihmale, värskele õhule, lindudele, putukatele...

Muuseumi külastamisel on nõutav täielik vaikus. Tänu oma kujule ja materjalile kajab ruumis isegi kõige vaiksem veepiisa kukkumine pehmelt vastu. Katuses on kaks ava, seega muuseumi sisekliima on identne väliskeskkonnaga – kui väljas on külm, on külm ka sees; kui sajab vihma, sajab see otse muuseumi põrandale ja saab osaks „Matrixi“ installatsioonist. Teos muutub pidevalt sõltuvalt kellaajast, ilmast ja aastaajast – see ei kordu kunagi.

Installatsiooni südameks on vesi, mis liigub mööda betoonpõrandat ettearvatult ja lakkamatult. See on kulgemise materialiseerumine. Pärleid meenutavad veepiisad tekivad põrandasse puuritud mikroskoopilistest avadest, libisevad edasi, ühinevad, haihtuvad. Selles liikumises puudub rutt. See on viibimine hetkes: vesi lihtsalt kulgeb. Üksikud piisad on osakesed suuremas voolus ning ainus püsiv asi on pidev muutumine.

Jaapani aedades on vesi (või selle sümboolne puudumine) keskne element, seejuures jagunevad aiad kaheks suureks suunaks: need, mis kasutavad päris vett, ja need, mis kujutavad vett ilma ühegi piisata. Jaapani traditsiooniline aed ei ole kunagi olnud pelgalt looduse imitatsioon, vaid filosoofiline ruum, mis peab suunama vaataja meditatsioonile ja looduse rütmide mõistmisele. Teshima kunstimuuseum on selle mõtteviisi radikaalne ja kaasaegne kehastus – aed, kus puuduvad puud ja lilled, kuid kus looduse hingus on vahetum kui kusagil mujal.

Traditsioonilises jaapani aias kasutatakse tehnikat "laenatud maastik", kus aia taga asuv mägi või mets muudetakse kompositsiooni osaks. Teshima viib selle kontseptsiooni lõpuni. Muuseumi betoonist koorik on nii õhuke ja orgaaniline, et see tundub maapinnast välja kasvavat. Katuses asuvad suured avad toovad sisse tuule, vihma, linnulaulu ja langevad lehed. See on aed, kus sise- ja välisruumi piirid on täielikult tühistatud.

Kui jaapani zen-aias tähistab riisutud kruus merd ja kivid saari, siis Teshimas on "taimedeks" ja "loomadeks" vesi ise. Betoonpõrandast immitsevad välja tillukesed veepiisad, mis mööda pinda liiguvad, ühinevad ja siis taas laiali lagunevad. See meenutab jaapani aia dünaamikat – miski pole igavene, kõik on pidevas muutumises. Need veepiisad on justkui elusolendid, kelle kulgemisest lummatuna kaob aeg ja tekib meditatiivne seisund.

Jaapani esteetikas on keskne mõiste "ma" ehk negatiivne ruum – paus kahe heli vahel või tühjus objektide vahel. Teshima muuseum ongi üks suur ma. Seal ei ole eksponeeritud maale ega skulptuure, kunstiteoseks on valguse liikumine seintel ja tuule sahin. See on "tühi aed", mis sarnaselt zen-budistlikule filosoofiale näitab, et just tühjuses peitub täiuslikkus ja kõiksus.

Teshima kunstimuuseum on Jaapani aia evolutsiooni tipp. See ei kasuta traditsioonilisi komponente nagu laternad või sillad, kuid see on läbinisti jaapanipärane. See on koht, kus betoonarhitektuur on taandunud raamiks, mis lubab loodusel endal olla kunstnik. Muuseumi installatsioon „Matrix“ ei ole pelk kunstiteos, vaid filosoofiline ruum, kus kohtuvad jaapani esteetika ja olemise tuumküsimused. See on paik, kus piir ehitatu ja loodu vahel hajub, jättes alles vaid puhta kogemuse olemisest, kulgemisest ja vaikuselt.



Teshima kunstimuuseumi valge betoonkoorik on peitunud maastikku

Foto: Ülle Kunnus, 23.09.2025



Pisarakujulisele Kunstimuuseumile (vasakul tagaplaanil) lisaks kuulub kompleksi kohvikuhoone (valge betoonkoorik esiplaanil) ja mäe nõlva sisse peidetud kassamaja-pääsla (paremal)

Foto: Ülle Kunnus 23.09.2025



Vesi immitseb kunstimuuseumi hüdrofoobseks töödeldud põrandale mikroskoopilistest avadest ning pindpinevus muudab veepiisad pärliteks, mis liiguvad gravitatsiooni ja isegi kerge tuule mõjul peaaegu nähtamatute õrnade kumeruste ja kallakutega pinnal

Illustratsioon: Ülle Kunnus



Muuseumis sees on fotografeerimine rangelt keelatud, et säilitada koha meditatiivne õhkkond ja tagada, et iga külastaja kogeks "Matrixit" vahetult, mitte läbi ekraani

Illustreeriv foto: [Teshima Art Museum](#) | 豊島観光ナビ

LAPPSET ESITLEB PRIME SEERIAT:
uued mõõdetavad standardid kaasavale ja
jätkusuutlikule mänguväljaku disainile

FIXMAN



Lappset seab PRIME seeriaga mänguväljakute disainile uued standardid, liikudes pelgalt väidetelt mõõdetavate tulemusteni. Tihedas koostöös maastikuarhitektide, mänguväljaku ekspertide ja Soome Parolümpiakomiteega välja töötatud PRIME pakub usaldusväärseid andmeid nii ligipääsetavuse kui ka keskkonnamõju kohta – kaks parameetrit, mis on valdkonnas pikka aega puudunud.

PRIME on loodud kui arhitektuurne süsteem, mitte kui juhuslik mänguvahendite kogum. Selle moodulstruktuur võimaldab täpselt kohanduda ruumiliste piirangute, maastiku ja mõõtkavaga, andes disaineritele võimaluse kujundada mänguala osana üldisest ruumilisest kompositsioonist.

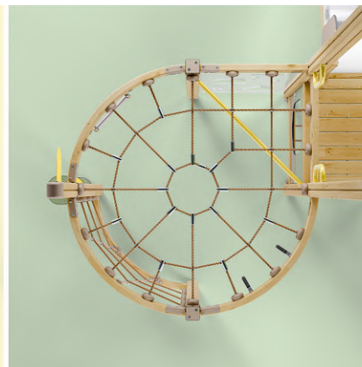
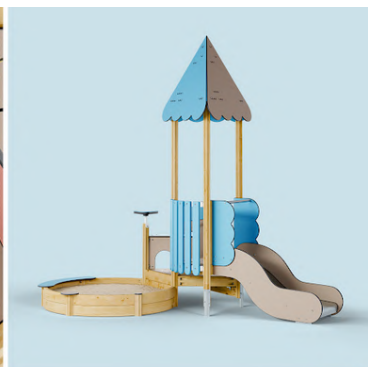


Kaasatus väljendub läbi mitmete ligipääsupunktide, erinevate raskusastmete ning sotsiaalse ja sensoorse mängu. See muudab kaasatuse mõõdetavaks ja võrreldavaks. Jätkusuutlikkust käsitletakse kui elutsüklilist vastutust, kasutades vastupidavaid, taaskasutatavaid materjale ja tootepõhist süsiniku jalajälje läbipaistvat kalkulatsiooni.

Tänu vaashoitud värvigammale ja ümarale põhjamaisele disainikeelele sulandub PRIME oma ümbrusesse, mitte ei domineeri selle üle. See seab valdkonnas uue märgise kaasavale ja jätkusuutlikule mänguväljakute disainile.

Lappseti ametliku esindajana ja pikaajalise EMALi partnerina on Fixman alati projekteerimisprotsessis toeks. Kaasaegne maastikuarhitektuur ei seisne ainult kvaliteetsete vahendite valimises, vaid väiksemas jalajäljes, ausates andmetes ja kestvate lahenduste loomises.

Võtke meiega ühendust fixman.ee/meist/meeskond



EMAL TÄNAB OMA TOETAJAJID:

| kuldpartner |

EXTERY

| kuldpartner |

stoneroc

By Bauroc

| kuldpartner |

LODE

| partner |

Dambis

| partner |

MU UW

| partner |

FIXMAN